

МЕТОДИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

УДК 658.152:337.716

Родіонова І. В.

Розглянуто сутність інноваційного потенціалу та запропоновано його авторське визначення. Розглянуто основні методи оцінки інноваційного потенціалу, що розроблені вітчизняними та зарубіжними вченими-економістами. Виявлено їх ключові характеристики та запропоновано метод оцінки інноваційного потенціалу підприємства як результат синтезу різноманітних підходів. Запропоновано оцінювати інноваційний потенціал підприємства на основі оцінки його складових: виробничої, фінансової, інформаційної, кадрової, трансферно-технологічної та наукової. Визначено, що показники оцінки інноваційного потенціалу повинні містити важливі елементи і через це оцінку слід проводити в певній послідовності.

Ключові слова: інноваційний потенціал, складові інноваційного потенціалу, методи оцінки, показники оцінки, промислове підприємство.

МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

УДК 658.152:337.716

Родионова И. В.

Рассмотрена сущность инновационного потенциала и предложено его авторское определение. Рассмотрены основные методы оценки инновационного потенциала, разработанные отечественными и зарубежными учеными-экономистами. Выявлены их ключевые характеристики и предложен метод оценки инновационного потенциала предприятия как результат синтеза различных подходов. Предложено оценивать инновационный потенциал предприятия на основе оценки его составляющих: производственной, финансовой, информационной, кадровой, трансферно-технологической и научной. Определено, что показатели оценки инновационного потенциала должны содержать важные элементы и поэтому оценку следует проводить в определенной последовательности.

Ключевые слова: инновационный потенциал, составляющие инновационного потенциала, методы оценки, показатели оценки, промышленное предприятие.

METHODS OF EVALUATION OF THE INNOVATION POTENTIAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

UDC 658.152:337.716

I. Rodionova

The essence of the innovation potential is studied and the author's definition of the term is offered. The main methods of evaluation of the innovation potential,

developed by national and foreign scientists and economists are considered. Their key characteristics are revealed and a method of evaluation of the innovation potential of the enterprise based on the synthesis of different approaches is offered. It is proposed to evaluate the innovation potential on the basis of its components: industrial, financial, information, personnel, transfer and technology and scientific. It is stated that the evaluation indexes have to contain important elements and therefore a certain sequence of evaluation procedures should be kept to.

Keywords: innovation potential, components of innovation potential, evaluation methods, assessment indicators, industrial enterprise.

На сьогодні одним із головних чинників успішної діяльності підприємства є його інноваційний розвиток, а серед показників, що демонструють сприйнятливості підприємства до нововведень, є його інноваційний потенціал, який визначається автором як сукупність явних та прихованих можливостей підприємства забезпечити реалізацію й отримання інновацій за допомогою залучення виробничих, фінансових, наукових, інформаційних, кадрових і трансферно-технологічних ресурсів, які на основі накопиченого досвіду про результати науково-технічних робіт, винаходів, проектно-конструкторських розробок, зразків нової техніки та продукції стимулюють покращення сукупного результату підприємства для завоювання конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Саме тому методи оцінки інноваційного потенціалу в сучасних умовах стають об'єктивно необхідним елементом у процесі формування механізму підвищення інноваційного потенціалу підприємства.

Сучасна економічна наука містить низку досліджень з даної проблематики. Значний внесок у дослідження й вирішення питань інноваційного потенціалу підприємств зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Лапін Є. В., Ілляшенко С. М., Завлін П. М., Верба В. А., Новікова І. В., Соловійов В. П., Федулова Л. І., Федоренко В. Г., Краснокутська Н. В., Фатхутдінов Р. А., Гриньов А. В., Смірнова Г. О., Тітова М. М., Мазур Є. П., Смірнов Я. В., Косолапов О. В., Гиренко-Коцуба О. А., Мартюшева Л. С., Калишенко В. О., Митякова О. І. Оскільки всі спроби вирішення даного питання стосувались здебільшого інноваційного потенціалу підприємства, необхідно запропонувати науково обґрунтовану методіку оцінки інноваційного потенціалу саме для промислових підприємств з метою розробки практичних рекомендацій щодо його підвищення.

Метою даної статті є аналіз методів оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства та на основі існуючих підходів їх удосконалення для розробки власного методу оцінки інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств.

У процесі створення інновацій слід урахувувати, що зміни відбуваються особливо часто, тому рівень новизни надзвичайно високий. З одного боку, такий рівень новизни обмежує можливості одержання достатньої інформації, необхідної під час застосування формальних (кількісних) методів прогнозування, а з іншого – нагальна потреба в аналізі та прогнозуванні якісних змін робить названі методи цілком непридатними. Особливо складні проблеми виникають, коли необхідно дати перспективні оцінки якісно новим процесам та явищам, які раніше не зустрічались у суспільному житті і про які, природно, відсутня будь-яка інформація [1].

Саме тому важливим є підвищення інноваційного потенціалу підприємства, що передбачає необхідність

моніторингу інноваційного потенціалу та оцінки його в процесі реалізації [2].

Спроби оцінити інноваційний потенціал були здійснені такими авторами, як Смірнова Г. О., Тітова М. М., Мазур Є. П., Смірнов Я. В. [3], які пропонують використовувати систему показників інноваційного потенціалу за функціями управління інноваційною діяльністю: виробництва, закупівлі, маркетингу, фінансів та продажів.

Систему базових показників щодо оцінки інноваційного потенціалу пропонують такі автори, як Косолапов О. В. та Гиренко-Коцуба О. А. [4]: інтелектуальний потенціал; науково-технічний заділ за інноваціями; питома вага нового обладнання та інструментів, нових технологій у загальній їх кількості; наявність сервісних послуг, що користуються платоспроможним попитом; питома вага нових видів діяльності в загальному обсязі робіт, що виконуються.

Разом із тим для виявлення взаємозв'язку між результативними показниками ефективності діяльності (виробничої, фінансової, інвестиційної) підприємства і відповідними показниками ефективності інноваційного потенціалу автор [5] пропонує формувати таку систему показників: показники виробничої ефективності науково-технічних заходів, показники фінансової ефективності науково-технічних заходів, показники інвестиційної ефективності науково-технічних заходів.

Слід звернути увагу на підхід Митякової О. І. [6] щодо методів оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства. Автор пропонує такі складові інноваційного потенціалу: виробничо-технологічну, науково-технічну, фінансово-економічну, кадрову та організаційно-управлінську. Після того як визначені всі показники за кожною складовою інноваційного потенціалу підприємства, визначається інноваційний потенціал кожної складової з урахуванням рейтингу кожного показника. Загальний інноваційний потенціал підприємства визначається сумою інноваційних потенціалів усіх його складових з урахуванням рейтингу кожної складової.

Оцінку загальної готовності підприємства до сприйняття інновацій можна здійснювати за допомогою складових (ресурсів) інноваційного потенціалу, які визначаються як засоби, необхідні для створення нововведень та їх реалізації. Із взаємодії всіх складових інноваційного потенціалу отримують нові характеристики, що вказують на додаткові можливості підприємства, за допомогою яких формується інноваційний потенціал та створюються зони ймовірного опору інноваційним змінам.

Саме тому слід дотримуватись підходу, викладеного в праці [6], щодо оцінки інноваційного потенціалу, проте складові інноваційного потенціалу необхідно обирати такі: виробничу, фінансову, інформаційну, кадрову, трансферно-технологічну та наукову.

Таким чином, оцінку інноваційного потенціалу підприємства доцільно здійснювати в такій послідовності:

- аналіз структури інноваційного потенціалу;
 - виявлення ступеня використання внутрішніх інноваційних можливостей підприємства;
 - оцінка рівня інноваційної активності підприємства.
- Перший етап оцінки інноваційного потенціалу – аналіз структури інноваційного потенціалу, що передбачає вивчення стану кожного його елемента на основі методу експертних оцінок [7].

Бальну оцінку використання підприємством потенціалу кожного з елементів інноваційного потенціалу пропонується здійснювати з використанням розробленої шкали:

0 балів – зовсім не використовується потенціал параметра;

1 бал – низький рівень використання потенціалу параметра;

2 бали – середній рівень використання потенціалу параметра;

3 бали – високий рівень використання потенціалу параметра.

За результатами оцінки складових елементів інноваційного потенціалу визначаються інноваційні можливості підприємства. Слід відзначити, що чим вищим є рівень використання складових елементів інноваційного потенціалу, тим більшими є шанси у підприємства на виявлення конкурентних переваг для здійснення ефективної інноваційної діяльності.

Заключний етап оцінки інноваційного потенціалу передбачає визначення рівня інноваційної активності підприємства за допомогою узагальнюючого показника – коефіцієнта інноваційної активності підприємства, розрахунок якого здійснюється за такою методикою:

$$P_{\text{ін.акт.}} = (P_i \times W_i), \quad (1)$$

де $P_{\text{ін.акт.}}$ – рівень інноваційної активності підприємства;

P_i – експертна оцінка використання i -го елемента інноваційного потенціалу, бали;

W_i – коефіцієнт вагомості i -го елемента інноваційного потенціалу.

Оцінку рівня інноваційної активності підприємства доцільно здійснювати за такою шкалою: від 0 до 2,0 – дуже низький рівень; від 2,1 до 4,0 – низький рівень; від 4,1 до 8,0 – середній рівень; від 8,1 до 11,55 – високий рівень.

Для оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства пропонується з певною періодичністю визначати позиції підприємства в просторі оцінок інноваційного потенціалу, для чого необхідно проаналізувати підприємство за рядом показників, кожен з яких характеризує певну складову інноваційного потенціалу.

Крім того, система показників, які використовуються для оцінки інноваційного потенціалу підприємства, повинна містити такі важливі елементи:

на підприємстві мають виконуватись поточні та перспективні завдання;

показники, що використовуються для аналізу на різних підприємствах, повинні порівнюватись між собою;

включені показники оцінки інноваційного потенціалу мають корелювати з усіма вказаними складовими;

має бути дотримана можливість узгодженості з наявною на підприємстві звітністю;

мінімальні витрати на збір та обробку інформації мають здійснюватись відповідно до обраної системи показників.

Таким чином, результати оцінки стану складових інноваційного потенціалу повинні лягти в основу розробки комплексу заходів, спрямованих на створення дієвого меха-

нізму підвищення інноваційного потенціалу підприємства.

Дотримання зазначеної послідовності оцінки інноваційного потенціалу підприємства дозволить сформулювати найбільш повну характеристику інноваційного потенціалу та допоможе виявити можливості для його підвищення на підприємстві.

Література: 1. Грабовецький Б. Є. Оцінка порівняльної важливості напрямів інноваційного розвитку промислового підприємства на основі методу експертних оцінок Дельфі / Б. Є. Грабовецький, Т. М. Білявко // Економіка розвитку. – 2010. – № 1 (53). – С. 44. 2. Гриньов А. В. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства / А. В. Гриньов // Проблеми науки. – 2003. – № 12. – С. 12–17. 3. Инновационный потенциал предприятия, его оценка и методы реализации / Г. А. Смирнова, М. Н. Титова, Е. П. Мазур и др. // Инновации. – 2001. – № 7 (44). – С. 49–51. 4. Поповенко Н. С. Оценка инновационного потенциала хозяйственной системы / Н. С. Поповенко, Э. Н. Забарная // Бизнес Информ. – 1998. – № 3. – С. 51–52. 5. Косолапов О. В. Инновационный потенциал в оценке конкурентоспособности предприятий [Электронный ресурс] / О. В. Косолапов, О. А. Гиренко-Коцуба // Урало-Сибирская научно-практическая конференция. – Режим доступа : <http://www.uralweb.ru>. 6. Мартошова Л. С. Инновационный потенциал предприятия как объект экономического исследования / Л. С. Мартошова, В. О. Калишенко // Финансы Украины. – 2002. – № 10. – С. 61–66. 7. Россиха В. В. Методика оценивания потенциала инноваций / В. В. Россиха // Актуальные проблемы экономики. – 2005. – № 5 (47). – С. 68–75. 8. Митякова О. И. Оценка инновационного потенциала промышленного предприятия / О. И. Митякова // Финансы и кредит. – 2002. – № 13 (151). – С. 69–74.

References: 1. Hrabovetskyi B. Ye. Otsinka porivnialnoi vazhlyvosti napriamiv innovatsiinoho rozvytku promyslovoho pidpriemstva na osnovi metodu ekspertnykh otsinok Delfi / B. Ye. Hrabovetskyi, T. M. Biliavoz // Ekonomika rozvytku. – 2010. – No. 1 (53). – P. 44. 2. Hrynov A. V. Otsinka innovatsiinoho potentsialu pidpriemstva / A. V. Hrynov // Problemy nauky. – 2003. – No. 12. – P. 12–17. 3. Innovatsionnyy potentsial predpriyatiya, ego otsenka i metody realizatsii / H. A. Smirnova, M. N. Titova, E. P. Mazur et al. // Innovatsii. – 2001. – No. 7 (44). – P. 49–51. 4. Popovenko N. S. Otsenka innovatsionnogo potentsiala khozyaystvennoy sistemy / N. S. Popovenko, E. N. Zabarnaya // Biznes Inform. – 1998. – No. 3. – P. 51–52. 5. Kosolapov O. V. Innovatsionnyi potentsial v otsenke konkurentosposobnosti predpriyatiy [Electronic resource] / O. V. Kosolapov, O. A. Hirenko-Kotsuba // Uralo-Sibirskaya nauchno-prakticheskaya konferentsiya. – Access mode : <http://www.uralweb.ru>. 6. Martiusheva L. S. Innovatsiynyi potentsial pidpriemstva yak ob'ekt ekonomichnoho doslidzhennia / L. S. Martiusheva, V. O. Kalyshenko // Finansy Ukrainy. – 2002. – No. 10. – P. 61–66. 7. Rossokha V. V. Metodyka otsiniuvannia potentsialu innovatsiy / V. V. Rossokha // Aktualni problemy ekonomiky. – 2005. – No. 5 (47). – P. 68–75. 8. Mityakova O. I. Otsenka innovatsionnogo potentsiala promyshlennogo predpriyatiya / O. I. Mityakova // Finansy i kredit. – 2002. – No. 13 (151). – P. 69–74.

Інформація про автора

Родіонова Ірина Володимирівна – аспірант кафедри міжнародних економічних відносин Хмельницького національного університету (29016, Україна, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11, e-mail: iryska_87@ukr.net).

Информация об авторе

Родионова Ирина Владимировна – аспирант кафедры международных экономических отношений Хмельницкого национального университета (29016, Украина, г. Хмельницкий, ул. Институтская, 11, e-mail: iryska_87@ukr.net).

Information about the author

I. Rodionova – postgraduate of the Department of International Economic Relations of Khmelnytskyi National University (11 Instytutska St, 29016, Khmelnytskyi, Ukraine, e-mail: iryska_87@ukr.net).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Гриньова В. М.

Стаття надійшла до ред.
21.06.2013 р.

**ИССЛЕДОВАНИЕ ФАКТОРОВ,
ОПРЕДЕЛЯЮЩИХ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ
ИНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГИЙ В МАРКЕТИНГЕ**

УДК [004.738.5:339.138](477)

**Холодный Г. А.
Родионов С. А.**

Рассмотрены вопросы развития Интернет-технологий в Украине. Проанализирована динамика роста количества Интернет-пользователей в период с 2007 по 1-й квартал 2013 года. Подробно рассмотрено действие и влияние каждого фактора на величину аудитории сети Интернет в Украине. На основании имеющихся данных был изучен портрет украинского пользователя в сети Интернет. В качестве исследовательской задачи авторами была определена попытка оценить факторы, влияющие на прирост числа Интернет-пользователей среди населения Украины, а также выявить прогнозную тенденцию роста на будущий год.

Ключевые слова: сеть Интернет, Интернет-пользователи, прирост, факторы, прогнозная тенденция.

**ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ, ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У МАРКЕТИНГУ**

УДК [004.738.5:339.138](477)

**Холодный Г. О.
Родионов С. О.**

Розглянуто питання розвитку Интернет-технологій в Україні. Проаналізовано динаміку зростання кількості Интернет-користувачів у період з 2007 до 1-го кварталу 2013 року. Детально розглянуто дію і вплив кожного фактора на величину аудиторії мережі Интернет в Україні. На підставі наявних даних було вивчено портрет українського користувача мережі Интернет. У якості дослідницького завдання авторами було визначено спробу оцінити фактори, що впливають на приріст кількості Интернет-користувачів серед населення України, а також виявити прогнозну тенденцію зростання на майбутній рік.

Ключові слова: мережа Интернет, Интернет-користувачі, приріст, фактори, прогнозна тенденція.